

УДК 349.3

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.2.26>

ПРАВО НА ПРАЦЮ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОБМЕЖЕННЯ ТА ГАРАНТІЇ

Сидоренко А.С.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права
Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0002-3947-3863*

Сидоренко А.С. Право на працю державних службовців в умовах воєнного стану: обмеження та гарантії.

У статті досліджуються особливості реалізації права на працю державних службовців в умовах оголошеного воєнного стану. Проаналізовано законодавчі обмеження трудових прав та спеціальні гарантії запроваджені державою. Визначено, що запровадження воєнного стану на території України суттєво вплинуло на сферу трудових правовідносин, зокрема й у системі державної служби. В умовах війни держава вимушена адаптувати механізми правового регулювання праці з урахуванням безпекових викликів, мобілізаційних потреб та необхідності безперервного функціонування органів державної влади. Авторкою наголошено, що в умовах збройної агресії перед державою постає завдання забезпечення безперервності діяльності органів державної влади, що неможливо без стабільного та ефективного проходження державної служби. Проаналізовано положення чинного законодавства у питаннях регулювання державної служби, а також документи розроблені та видані Національним агентством України з питань державної служби.

Авторкою обґрунтовано, що державний службовець виступає носієм публічної влади, що зумовлює підвищені вимоги до його правового статусу, а також можливість встановлення додаткових обмежень порівняно з іншими працівниками. Ключову роль у правовому регулюванні обмежень прав державних службовців відіграє Закон України «Про правовий режим воєнного стану». Ним, передбачено можливість запровадження особливого порядку проходження державної служби, обмеження конкурсних процедур, зміни режиму праці. Обмеження прав державних службовців, на період війни, повинні мати виключно тимчасовий характер та застосовуватися на підставі закону, та не можуть порушувати гарантовані конституційні права. Разом з тим доведено, що незважаючи на обмеження держава зобов'язана забезпечити базові трудові гарантії державним службовцям. Наголошено на тому, що гарантії прав державних службовців в умовах оголошеного воєнного стану є важливим елементом функціонування та стабільності державної служби.

Необхідним аспектом правомірності обмеження прав та гарантій у сфері державної служби є дотримання конституційних принципів.

Обґрунтовано, що правове регулювання державної служби в умовах війни перебуває в стані постійної адаптації. Зміни, що вносяться в законодавство з питань державної служби повинні бути спрямовані, в першу чергу, на балансування інтересів держави та прав державних службовців, а також на формування ефективної, стійкої та правової моделі публічної служби.

Ключові слова: право на працю, державна служба, державний службовець, воєнний стан, трудові гарантії, обмеження прав.

Sydorenko A.S. The right to work of civil servants during martial law: restrictions and guarantees.

The article examines the features of the implementation of the right to work of civil servants in martial law. The legislative restrictions on labor rights and special guarantees introduced by the state are

analyzed. It is determined that the introduction of martial law on the territory of Ukraine has significantly affected the sphere of labor relations, including in the civil service system. In war conditions, the state is forced to adapt the mechanisms of legal regulation of labor, taking into account security challenges, mobilization needs and the need for continuous functioning of state authorities. The author emphasizes that in conditions of armed aggression, the state is faced with the task of ensuring the continuity of the activities of state authorities, which is impossible without stable and effective civil service. The provisions of the current legislation on issues of civil service regulation are analyzed, as well as documents developed and issued by the National Agency of Ukraine for Civil Service. The author substantiates that a civil servant acts as a bearer of public power, which determines increased requirements for his legal status, as well as the possibility of establishing additional restrictions compared to other employees. The key role in the legal regulation of restrictions on the rights of civil servants is played by the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law". It provides for the possibility of introducing a special procedure for passing the civil service, restrictions on competitive procedures, changes in the work regime. Restrictions on the rights of civil servants for the period of war must be exclusively temporary and applied on the basis of the law, and cannot violate guaranteed constitutional rights. At the same time, it is proven that despite the restrictions, the state is obliged to provide basic labor guarantees to civil servants. It is emphasized that guarantees of the rights of civil servants in the conditions of declared martial law are an important element of the functioning and stability of the civil service.

A necessary aspect of the legality of restrictions on rights and guarantees in the field of civil service is compliance with constitutional principles.

It is substantiated that the legal regulation of civil service in wartime is in a state of constant adaptation. Changes introduced into the legislation on civil service issues should be aimed, first of all, at balancing the interests of the state and the rights of civil servants, as well as at forming an effective, sustainable and legal model of public service.

Key words: right to work, civil service, civil servant, martial law, labor guarantees, restrictions on rights.

Постановка проблеми. Право на працю є одним із фундаментальних соціально-економічних прав людини, гарантованих Конституцією України. Воно включає можливість заробляти на життя працюю, яку особа вільно обирає чи на яку вільно погоджується, а також право на справедливі умови праці та захист від незаконного звільнення. Основний Закон нашої держави у статті 43 закріплює право на працю як гарантоване державою право, водночас допускаючи можливість його обмеження у період воєнного або надзвичайного стану, що у свою чергу регламентовано ст. 64 Закону [1]. При цьому обмеження не можуть мати дискримінаційного характеру та повинні бути прямо передбачені чинним законодавством.

Варто зауважити, що запровадження воєнного стану на території України у зв'язку зі збройною агресією російської федерації суттєво вплинуло на сферу трудових правовідносин, зокрема й у системі державної служби. В умовах війни держава вимушена адаптувати механізми правового регулювання праці з урахуванням безпекових викликів, мобілізаційних потреб та необхідності безперервного функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.

Особливої уваги заслуговує питання забезпечення законних прав та інтересів державних службовців під час реалізації останніми своїх службових повноважень, оскільки війна створює значні кадрові виклики, що супроводжуються нестачею персоналу, поєднанням державної служби з військовою та іншою діяльністю, значним навантаженням під час виконання службових обов'язків, психічним напруженням на робочих місцях та емоційним вигоранням.

Метою даного наукового дослідження є аналіз правових аспектів права на державну службу, порядок вступу та проходження такої служби, встановлення обмежень та дотримання гарантій державних службовців в умовах оголошеного воєнного стану на території України.

Стан опрацювання проблематики. Питання проходження публічної служби й особливості реалізації права на працю державних службовців в умовах воєнного стану є досить проблемним та актуальним. Постійно вносяться зміни в законодавчі акти та проводяться наукові дослідження у цій сфері. Серед науковців, які досліджували дані питання можна виокремити: Дьордя В.І., Задоя І.І., Корнута Л.М., Петрова О.В., Шаповалова К.Г., Фенича Я.В. та інших провідних науковців, які приділяють увагу питанням проходження публічної служби в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Право на працю державних службовців, в умовах оголошеного воєнного стану на території України, характеризується поєднанням загальних трудових гарантій,

що визначено нормами чинного законодавства про працю та спеціальних положень, які закріплені спеціальними законодавчими актами, що визначають певні обмеження, процедури та гарантії захисту прав та законних інтересів досліджуваного кола суб'єктів.

Варто погодитися з твердженням про те, що в умовах воєнного стану вкрай важливо, щоб механізм держави безперервно працював. Адже, саме він забезпечує та підтримує оборону країни та водночас дає змогу суспільству отримати життєво важливі функції та послуги, реалізація яких забезпечується, зокрема, органами державної влади та місцевого самоврядування [2, с. 867]. Тобто, у мовах воєнного стану надзвичайно важливим є забезпечення безперервної та злагодженої роботи державних органів, що є запорукою підтримання обороноздатності країни, організації захисту населення та реагування на загрози та різного роду небезпеки, що в першу чергу пов'язані з масовими обстрілами, мінуваннями та руйнаціями.

Право на доступ до державної служби є однією з ключових конституційних гарантій реалізації принципу рівності громадян перед законом і державою. Відповідно до статті 38 Конституції України, громадяни мають рівне право доступу до державної служби. Це право є складовою трудових прав людини і забезпечує можливість кожному громадянину брати участь в управлінні державними справами через професійну публічну діяльність. Державна служба в Україні ґрунтується на загально правових принципах, а запровадження воєнного стану не скасовує права на таку службу, а певним чином змінює порядок його реалізації, що відбувається як за спрощеними, так і спеціальними процедурами, змінюючи порядок вступу, проходження та реалізацію окремих прав і гарантій державного службовця.

Згідно зі статтею першою Закону України «Про державну службу» - це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави [3]. Тобто, вона має професійний, постійний та оплачуваний характер і спрямована на забезпечення ефективного державного управління.

Проходження державної служби – складна процедура, кожна стадія якої чітко регламентована. На думку науковців, питання специфіки проходження державної служби є дискусійним, оскільки правовідносини між державними службовцями й державним органом, мають дуальне врегулювання, а саме підпадають під норми регулювання як адміністративного, так і трудового права, що значно ускладнюється в умовах правового режиму воєнного стану. Варто погодитися з думкою про те, що з початком війни багато положень законодавства, яке діяло в мирний час, виявилось неможливо накласти на воєнні реалії [4, с. 457].

Слід зазначити, що подвійне правове регулювання державної служби є логічним, адже вона поєднує в собі риси і публічної, і трудової діяльності. Однак, саме ця особливість створює труднощі в умовах воєнного стану, коли потрібні швидкі рішення та гнучкі механізми управління. Війна показала, що законодавство має бути більш адаптивним і передбачати спеціальні процедури для кризових та небезпечних ситуацій, щоб забезпечити безперервність роботи державних органів та водночас належний захист прав державних службовців.

В умовах збройної агресії перед державою постає завдання забезпечення безперервності діяльності органів державної влади, що неможливо без стабільного та ефективного проходження державної служби. Оскільки, саме державні службовці забезпечують безперервність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, реалізацію публічних функцій та захист національних і суспільних інтересів.

Загалом, право на державну службу визначено на конституційному рівні та у Законі України «Про державну службу». У період дії воєнного стану питання правового регулювання праці державних службовців врегульовано також Законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» та рядом інших законодавчих та підзаконних нормативних актів.

На наше переконання, варто погодитися з думкою Л.М. Корнути, що законодавство про державну службу не було готове до війни, тому багато питань та особливостей реалізації державної служби знаходять своє закріплення у підзаконних актах відповідних органів та роз'ясненнях Національного агентства України з питань державної служби [5, с. 66].

Так, для врегулювання окремих питань проходження державної служби в умовах війни Національне агентство України з питань державної служби розробило ряд роз'яснень, які є важливими в процесі реалізації права на таку службу. До основних з них слід віднести:

– Щодо зарахування до стажу державної служби періоду перебування у відпустці без збереження заробітної плати, наданої відповідно до частини четвертої статті 12 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»;

– Щодо надання додаткової оплачуваної відпустки за час простою державного службовця та/або за час перебування у відпустці без збереження заробітної плати;

– Щодо включення періоду простою державного службовця та періоду перебування у відпустці без збереження заробітної плати до строку для присвоєння чергового рангу;

– Щодо призначення на посаду державної служби на період заміщення тимчасово відсутнього державного службовця, за яким зберігається посада;

– Щодо організації роботи державних органів в умовах воєнного стану;

– Щодо прийому на роботу до державних органів під час воєнного стану;

– Щодо окремих підстав припинення державної служби;

– Щодо оплати праці в умовах воєнного стану;

– Щодо окремих питань призначення осіб на посади державної служби після припинення чи скасування воєнного стану;

– Алгоритм захисту права на державну службу;

– Щодо запобігання безпідставному припиненню держслужби в умовах воєнного стану та інші [6].

В умовах воєнного стану право громадян на рівний доступ до державної служби, як вже вичначалося вище, відбувається за спрощеними та спеціальними процедурами. Так, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12.05.2022 № 2159-IX спочатку було спрощено процедуру вступу на державну службу, а саме: скасовано проходження конкурсного відбору; спрощено перелік документів, що подаються під час вступу на державну службу; скасовано спеціальні перевірки; скасовано декларування. Варто зауважити, що згодом Законом України від 20.09.2023 року № 3384-IX «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування в умовах воєнного стану» внесено зміни до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» яким відновлено декларування державних службовців, а це у свою чергу передбачає відновлення спеціальних перевірок та перевірок, передбачених Законом України «Про очищення влади» [7].

Відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», у період дії воєнного стану особи призначаються на посади державної служби без конкурсного відбору, на підставі поданої заяви, заповненої особової картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи [8].

Разом з тим, положенням статті 2 Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» визначено право роботодавця укладати з новими працівниками строкові трудові договори у період дії воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника з метою оперативного залучення до виконання роботи, а також усунення кадрового дефіциту та браку робочої сили, у тому числі внаслідок фактичної відсутності працівників, які евакуювалися в іншу місцевість, перебувають у відпустці, простої, тимчасово втратили працездатність або місце знаходження яких тимчасово невідоме [9].

Справедливими є застереження деяких науковців щодо професійної складової реалізації процедури призначення на посади публічної служби без конкурсу. Водночас, звертається увагу на можливість формування кадрового резерву та формування відповідних професійних спеціалізованих списків потенційних кандидатів на заміщення посад в державній службі, враховуючи у них професійну підготовку спеціаліста, його практичний досвід минулого, а також безумовно безпосереднє місце роботи [10, с. 309-310].

Важливим у питанні призначення на посади державних службовців в умовах воєнного стану є те, що особа призначається на посаду до призначення на цю посаду переможця конкурсу або до спливу дванадцяти місяців після припинення чи скасування воєнного стану.

Актуальним, під час проходження державної служби в умовах воєнного стану, є питання встановлення певних правових обмежень прав державних службовців та дотримання гарантій передбачених чинним законодавством. Державний службовець виступає носієм публічної влади, що зумовлює підвищені вимоги до його правового статусу, а також можливість встановлення додаткових обмежень порівняно із загальним колом працівників. Обмеження прав державних службов-

ців, у період війни, повинні мати виключно тимчасовий і правовий характер та застосовуватися на підставі закону й не можуть порушувати гарантовані конституційні права.

Якщо говорити про обмеження, то варто зауважити, що правові обмеження зумовлені, в першу чергу, специфікою виконуваних зазначеними суб'єктами державних функцій і службових повноважень. Положеннями Закону України «Про запобігання корупції» встановлено спеціальні обмеження стосовно діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування. Такі обмеження є визначеними та діють і у мирний час також.

У період воєнного стану держава має право тимчасово обмежувати права і свободи, в тому числі і державних службовців. На законодавчому рівні питання обмеження прав державних службовців визначено в Законах України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», а також Постановах уряду. Ключову роль у правовому регулюванні обмежень прав державних службовців відіграє Закон України «Про правовий режим воєнного стану». Ним передбачено можливість запровадження особливого порядку проходження державної служби, обмеження конкурсних процедур, зміни режиму праці. Так, визначається, що у такий період до державних службовців можуть застосовувати такі обмеження:

- особливий режим робочого часу, але варто наголосити, що такий режим може бути застосований у виключних випадках за рішення керівника державного органу;
- переведення на іншу посаду або в інший структурний підрозділ чи орган можливе без згоди працівника лише у визначених законом випадках. Таке обмеження не може бути застосовано до державного службовця прийнятого на службу без оголошення конкурсу у період дії воєнного стану;
- виїзд за межі території України, допускається лише у разі службового відрядження, оформленого в установленому порядку;
- обмеження свободи висловлювання, тобто забороняється поширювати інформацію, що може зашкодити національній безпеці нашої держави;
- обмеження колективних трудових прав, характеризується тим, що державним службовцям навіть у мирний час забороняється проведення страйків, а в період воєнного стану заборонено й інші форми колективних протестів;
- обмеження, що стосуються прав на відпустку, у питанні відстрочення відпуски чи відкликання з відпуски в надзвичайних ситуаціях за рішення керівника. Проте, варто наголосити, що у період дії воєнного стану керівник державного органу може відмовити державному службовцю у наданні будь-якого виду відпусток (крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку), якщо такий працівник залучений до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури;
- обмеження звільнення державного службовця за власним бажанням, якщо до кола його службових обов'язків входять критично важливі функції для держави.

Таким чином, законодавець прагне забезпечити баланс між інтересами держави та правами особи, однак ефективність останнього залежить від правильного правозастосування та дотримання принципу пропорційності у прийнятті рішень щодо обмеження прав державних службовців.

Ще одне, що заслуговує на увагу, це питання забезпечення правових гарантій державних службовців. Незважаючи на обмеження держава зобов'язана забезпечити базові трудові гарантії державним службовцям.

Основні гарантії державних службовців закріплено як на конституційному рівні так і на рівні спеціальних законів та положень чинного трудового законодавства. В умовах сучасного розвитку нашого суспільства та війни на території України соціально-трудова гарантія, всього без виключення працюючого населення, повинні бути дотримані та належним чином реалізовані. Варто погодитися з думкою Петрова О.В., що гарантії державних службовців мають певні ознаки. Науковець до основних з них відносить: встановлення їх на національному рівні; можливість отримувати ті або інші матеріальні чи нематеріальні блага; соціально-трудова гарантія є засобом позитивного впливу на державних службовців; компенсування обмежень встановлених державою [11, с. 5] Так, на наше переконання, до основних гарантій держслужбовців, які повинні бути дотримані та реалізовані, слід віднести: збереження місця роботи та посади; оплата праці; охорона праці та безпека на робочому місці; можливість переходу на дистанційну форму роботи, але у випадках погоджених з керівником з урахуванням безпекового середовища в якому працює конкретний держслужбовець; дотримання режиму робочого часу та часу відпочинку; захист права на дер-

жавну службу; захист від безпідставного припинення державної служби; заборона переведення державного службовця на іншу посаду, якщо його прийнято на службу без конкурсу; захист від незаконного звільнення та притягнення до відповідальності; захист своїх порушених прав у суді.

Варто погодитися з думкою Л.М. Корнути, що гарантії щодо збереження місця роботи, посади, середнього заробітку мають бути забезпечені у повному обсязі, особливо для тих службовців, котрі були призвані на військову службу. На думку науковиці, збереження таких гарантій є вкрай важливими, оскільки, державні службовці втрачають можливість виконувати свої професійні повноваження відповідно до посади у зв'язку із виконанням конституційного обов'язку захисту нашої держави. У випадку збереження гарантій та заохочень для державних службовців під час воєнного стану, діюче законодавство нормативно закріпило та передбачило такі гарантії, але вони розпорошені у багатьох законодавчих актах, що у свою чергу, потребує негайної систематизації. Окрім того, Корнута Л.М. у своїй науковій праці наголошує на встановленні чітких та зрозумілих процедур реалізації та забезпечення гарантій та заохочень для державних службовців на період введення воєнного стану [5, с. 68].

Щодо захисту права на державну службу Національне агентство України з питань державної служби наголошує на тому, що право на захист має державний службовець не тільки у разі порушення наданих йому законних прав, а у разі виникнення перешкод для їх реалізації. У зв'язку з чим, вказаним органом було розроблено та оприлюднено «Алгоритм захисту права на державну службу» в змісті якого визначено та проаналізовано кроки дій державних службовців відповідно до положень статті 11 Закону України «Про державну службу» [12]. Також Національним агентством України з питань державної служби було видано Наказ від 08.11.2023 № 180-23 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо дій у разі можливого порушення наданих Законом України «Про державну службу» прав або виникнення перешкод у реалізації права на державну службу (за статтею 11 Закону України «Про державну службу»)». Так, пунктом 1 Методичних рекомендацій визначено, що вони розроблені з метою створення умов для ефективного захисту прав державних службовців, забезпечення правильного та однакового застосування законодавства у сфері державної служби державними службовцями, службами управління персоналом, керівниками державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті) [13].

Окрім того, за даними НАДС у період дії воєнного стану все частіше спостерігаються випадки прийняття суб'єктами призначення рішень про припинення державної служби всупереч вимогам Закону України «Про державну службу» без встановлених ним підстав, а саме: у зв'язку зі зміною істотних умов державної служби; за ініціативою суб'єкта призначення; взагалі без посилання на положення Закону чи Кодексу законів про працю України.

Тому НАДС у роз'ясненні «Щодо запобігання безпідставному припиненню державної служби в умовах воєнного стану» нагадує, що вичерпний перелік підстав звільнення та порядок такого звільнення чітко визначено на законодавчому рівні, та у свою чергу доводить, що гарантії права на державну службу не можуть бути порушені та можуть захищатися у судовому порядку [14].

На наше переконання, слід наголосити на тому, що гарантії прав державних службовців, в умовах оголошеного воєнного стану, є важливим елементом функціонування та стабільності державної служби.

Необхідним аспектом правомірності обмеження прав та гарантій у сфері державної служби є дотримання конституційних принципів.

Важливою в цьому аспекті є позиція Корнути Л.М., що попри воєнний стан, державна служба має відповідати принципам належного врядування, а саме:

- стабільності та безперервності, де визначальним є те, що державні органи повинні функціонувати як злагоджений механізм для підтримки громадян;
- професіоналізму та лояльності, де актуальним залишається «очищення» влади та розвиток ціннісної значущості служби в очах суспільства;
- необхідності систематизації, наголошується на проблемі розпорошеності норм про гарантії у різних законах [15, с. 91].

Варто погодитися з думкою про те, що забезпечення соціального захисту державних службовців є необхідною умовою для створення конкурентоспроможної, професійної та відповідальної державної служби, яка здатна ефективно реагувати на виклики сучасності. Правовий механізм соціального захисту повинен відповідати принципам правової визначеності, справедливості та

рівності, однак наразі спостерігаються численні розбіжності у застосуванні відповідних норм, що призводить до порушення соціальних прав державних службовців. Це, своєю чергою, може мати довготривалі негативні наслідки не лише для окремих службовців, а й для суспільства в цілому, оскільки ефективність державного управління безпосередньо залежить від задоволеності працівників державного сектору своїм соціальним становищем [16, с. 63].

Отже, можемо говорити про те, що реалізація права на працю державних службовців в сучасних умовах розвитку нашого суспільства, а саме в умовах війни на території нашої держави є гарантованим, але може піддаватися певним тимчасовим обмеженням задля забезпечення охорони та реалізації державних функцій.

Висновок. Підводячи підсумки, варто наголосити на тому, що воєнний стан на території України значно змінив підходи до реалізації права на працю як загального, так і спеціального кола суб'єктів, в тому числі й державних службовців, змінивши традиційні механізми її проходження, встановлення обмежень та дотримання гарантій. Встановлені законодавством тимчасові обмеження повинні відповідати принципам законності та пропорційності й мати виключно тимчасовий характер і чітке нормативне визначення.

Особливої актуальності набуває питання правового регулювання державної служби з гарантіями соціального захисту державних службовців, зокрема в аспекті збереження місця роботи та посади; оплати праці; охорони праці та безпеки на робочому місці; можливість переходу на дистанційну форму роботи; дотримання режиму робочого часу та часу відпочинку; захист права на державну службу; захист від безпідставного припинення державної служби; заборона переведення державного службовця на іншу посаду, якщо його прийнято на службу без конкурсу; захист від незаконного звільнення та притягнення до відповідальності; захист своїх порушених прав у суді.

Тобто, правове регулювання державної служби в умовах війни перебуває в стані постійних змін та адаптації з урахуванням сучасних викликів, які постають перед органами державної влади та місцевого самоврядування. Зміни, що вносяться в законодавство з питань державної служби повинні бути обґрунтованими та такими, що спрямовані, в першу чергу, на балансування інтересів держави та прав державних службовців, а також на формування ефективної та правової моделі публічної служби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254-к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Задоя І.І. Особливості вступу на державну службу в період дії воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4/2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/212>. С. 867-869.
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
4. Фенич Я.В., Дьордяй В.І. Особливості проходження публічної служби в умовах воєнного стану. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Розділ VII. Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. 2024. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.75>. С. 456-461.
5. Корнута Л.М. Окремі питання провадження державної служби в умовах воєнного стану. *Дніпровський науковий часопис публічного управління; психології; права*. № 2, 2022. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.2.10>. С. 64-69.
6. Державна служба в умовах війни. URL: <https://nads.gov.ua/derzhavna-sluzhba-v-umovakh-viiny>.
7. Відповіді на запитання, що надходили від служб управління персоналом щодо призначення осіб на посади державної служби під час воєнного стану. URL: <https://nads.gov.ua/vidpovidi-na-zapitannya-shcho-nadhodili-vid-sluzhb-upravlinnya-personalom-shchodo-priznachennya-osib-na-posadi-derzhavnoyi-sluzhbi-pid-chas-voyennogo-stanu>.
8. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n47>.
9. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/shjw/2136-20#Text>.

10. Хомишин І.Ю. Публічна служба в умовах війни. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.56>. С. 308-312.
11. Петров О.В. Особливості державних гарантій державним службовцям: автореф. ... магі. роботи; 281 «Публічне управління та адміністрування». ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2020. 12 с.
12. Алгоритм захисту права на державну службу. URL: <https://nads.gov.ua/alhorytm-zakhystu-prava-na-derzhavnu-sluzhbu-komentar>.
13. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо дій у разі можливого порушення наданих Законом України «Про державну службу» прав або виникнення перешкод у реалізації права на державну службу (за статтею 11 Закону України «Про державну службу»): Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 08.11.2023 № 180-23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0180859-23#Text>.
14. Щодо запобігання безпідставному припиненню держслужби в умовах воєнного стану. URL: <https://nads.gov.ua/shcodo-zapobigannya-bezpidstavnomu-pripinennyu-derzhsluzbi-v-umovah-voennogo-stanu>.
15. Корнута Л.М. Принцип лояльності в державній службі: теоретико-правова характеристика та перспективи розвитку. *Право і суспільство*. 2019. № 1, ч. 1. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/769bc157-933d-41e1-83d3-7f087fc4e026>. С. 91–96.
16. Шаповалова К.Г. Класифікація гарантій соціального захисту державних службовців. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 86: частина 3. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.9>. С. 62–68.

Дата першого надходження рукопису до видання: 09.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 05.03.2026

© Сидоренко А.С., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0